

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljarja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računati se po 10 kr. za mesec po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopre petit-vista po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé franširati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani, 22. septembra.

Bolgarsko vprašanje daje vedno gradiva diplomatom in časnikarjem. Dasi razpor mej Rusijo in Bolgarijo traje že več let, vendar stvar še dandanes ni popolnoma pojasnjena. Mnogo se je ugibalo, kaj je uzrok temu razporu. Nekateri vidijo v knezu Ferdinandu in ministerskem predsedniku Stambulovu jedino oviro sporazumljenju mej Rusijo in Bolgarijo, drugi pa zopet verujejo, da stvar ni toliko osebna, temveč ima vse druge uzroke. Poslednjih mislij smo tudi mi.

Rusko upiranje ne velja v prvi vrsti sedanji bolgarski politiki. Rusija tudi ne kaže nobenih posebnih simpatij za bolgarsko opozicijo. Cankov se jako poganja za prijateljstvo z Rusijo, pa vendar v Peterburgu dosti ne marajo zanj in ruska glasila naravnost pišejo, da Rusija ne pojde zanj po kostanj v ogenj. Vse kaže, da Rusija ne zmatra nobene bolgarske politične stranke za svojo pravo zaveznico in to je tudi nekoliko uzrok, da se Rusija neče mešati v bolgarske zadeve. Jedino v bolgarsko višjo duhovščino ima Rusija nekaj zaupanja in sprva je tudi imela nekoliko zvez z vojaškimi krogi, mendeč, da bi jej ti mogli najpreje pomoči do njenih namenov. Od nobene politične stranke pa Rusija ne pričakuje, da bi pospeševala njene smotre. Stambulova v Rusiji le toliko bolj sovražijo, ker je mož energičen in ker tako more dalje časa vzdržavati sedanjo politiko v Bolgariji, nego bi jo kdo drugi.

Začetnik nasprotju tudi ni Stambulov. Ta mož še ni igral v Bolgariji nobene velike politične vloge, ko so se sprli Rusi in Bolgari. Najbolj se je pokazal ta razpor za Plovdivskega prevrata. Mnogi so celo mislili, da se je tedaj začel, in od tod je prihajala napačna misel, da Rusija nasprotuje zjedinenju Bolgarije. V resnici je pa Rusija hotela le tedaj porabiti priliko, da se znebi Battenberžana, ker je tedaj ruska diplomacija v njem videla glavnega svojega nasprotnika in to po krivici, kakor se je pozneje pokazalo. Battenberžan je šel, ali politika je ostala, da vzeli so njeno vodstvo v roko možje, ki so energičnejši, nego je bil Karavelov, ki je bil ministerski predsednik ob zjedinenju obeh Bolgarij. Da je Rusija protestovala zjedinenju Bolgarov, je bila velika napaka ruske diplomacije, ker

je vzbudila misel v Bolgarih, da Rusija hoče Bolgarijo le uničiti. S tem je dala Rusija svojim nasprotnikom v roke dobro orodje.

Kaj pa je torej dalo povod temu razporu? Odgovor na to je dandanes že mnogo lažji, nego je bil pred nekaj časa. Marsikaj se je objavilo poslednje mesece, kar nam vso stvar precej pojasnjuje. V našem listu priobčili smo ob kratkem vsebino knjižice, v kateri nek ruski politik, najbrž kak diplomat, pojasnjuje razpor mej Nemčijo in Rusijo. Ta knjižica pa nam v vsem tudi precej pojasnjuje bolgarsko vprašanje. Rusi so dosedaj navadno tajili, da hočejo prisvojiti Carigrad. Razglasali so, da le želé, da ostane neutralno ozemlje. V tej knjižici se pa naravnost pove, da je pravo za pravo jedro vsega orijentskega vprašanja, katerega del je bolgarsko vprašanje, rusko hrepenenje po Carigradu. Naša stvar ni preiskavati, ali Ruse vleče v Carigrad zares le nekaj mističnega ali pa dobro premišljeni narodnogospodarski interesi, nam zadošča, da vemo, da Rusi hrepene po Carigradu. Da pa dosežejo ta smoter, jim lahko mnogo pomore Bolgarija, zlasti pa bolgarska vojska. Na to so Rusi računili že, ko so osvobodili Bolgarijo.

Zanesljivo oporo imeli bi pa Rusi le v Bolgarih, če bi bolgarska vojska bila v taki zvezi z rusko in če bi se bolgarska vnanja politika zibala v tiru ruske vnanje politike. Sprva je bilo tako, Bolgarska vojska bila je v vsem zavisna od Rusije, ker je vojnega ministra imenoval ruski car, vnanja politika se je tudi ravnila po želji Rusije, ker je vedno bil kak drug Rus v bolgarskem ministerstvu. Za Cankova vlade je pa nakrat se vse premenilo. Bolgarski ministri so se sprli s svojima ruskima tovarišama. Ruska generala ostavila sta Bolgarijo in Battenberžan imenoval je sam vojnega ministra. S tem se je začel razkol in od tega časa so razmere mej Rusijo in Bolgarijo vedno napete. Menjale so se vlade, ali nobena ni bila voljna Rusiji dati tacihih garancij, kakeršnih je želela, da jej Bolgarija nasprotovale ne bode. Ruski državniki so imeli priliko preveriti se, da vse bolgarske stranke goje isto politiko in zaradi tega ruska vlada ne goji nobenih simpatij za bolgarske stranke. Ruski vladni krogi so menda teh mislij, da se bolgarska

politika drugače ne da premeniti, nego da za nekaj časa upravo dežele prevzame kak ruski komisar, ali saj ob odhodu Battenberžanovem je v Rusiji vladalo tako mnenje. Kaulbars je bil odbran za takega komisarja. Iz povedanega je razvidno, da tu gre bolj za principijelna nego za osebna vprašanja. Rusi bi se zadovoljili z marsikakim knezom, da bi car mogel imenovati vojne ministre in bi iz Peterburga mogli voditi bolgarsko vnanjo politiko. Gospodje v Sofiji pa v tem vidijo nekako ponižanje Bolgarske. Politiki bolgarski nemajo pravega pojma za naloge slovanstva, temveč jih vodi le separatistično domoljubje in pa nekaj tudi sebičnost. Če bi pa Bolgari spoznali prav svojo nalogo, bi se temu ne upirali. Notranjo nezavisnost jim Rusi itak povsem puste, v vnanji politiki pa itak male države nemajo dosti govoriti. Nanje se nihče ne ozira. Vsa nezavisnost v tem oziru je le navidezna. Bolgari sami so znebiti se ruskega uplivanja sami zašli takoj v neko zavisnost od drugih evropskih držav. S pomočjo Rusije bi pa tudi Bolgari lažje uresničili svoj ideal, zjedinenje vseh Bolgarov, nego ga bodo brez Rusije. Nekateri se pa morda boje za notranjo nezavisnost in morda je tudi ruska diplomacija nekoliko sama kriva take bojazni.

Marsikdo morda misli, da Rusija napak ravna, če zahteva jamstvo, da jo bode Bolgarija podpirala, ali nam se pa zdi, da v tem oziru Rusija pravilno postopa. Vsa evropska diplomacija bi v resnih trenotkih obdelovala Bolgare, da naj se pridružio nasprotnikom Rusije, in jim obetala vse mogoče ugodnosti. Treba je torej, da si Rusija že v miru zagotovi pomoč Bolgarske, da se Bolgari ne bodo mogli v vojni umakniti, ko bi tudi hoteli, to je pa le mogoče, če je vodstvo bolgarske vojske zavisno od Peterburga. Zatorej je pa tudi jasno, da se Rusija poprej z Bolgari spravila ne bode, da se dovoli, da bode zopet Rus bolgarski vojni minister.

Sedanjih bolgarskih strank bi v to javaljne katera dovolila, ali upanje je, da bodo daljnje skušnje spametovale Bolgare, da bodo spoznali, da je njih bodočnost zavisna od Rusije in bodo privolili v njene želje. Ko Rusija doseže svoj smoter, bode tudi skazala se hvaležno Bolgarom, če je bodo podpirali, in z rešenjem orijentskega vprašanja uresni-

LISTEK.

Jurij Šubić.

Njegovo življenje in umetniško delovanje.

IV.

Kakor smo videli, ustvaril je Jurij Šubić v dveh desetletjih svojega učenja in umetniškega delovanja čuda mnogo slikarskih proizvodov ter se v tej kratki dobi popel na višino evropske slave.

In bil je res pristen umetnik po milosti božji! Prirojeni čut za lepe umetnosti, s katerim je usoda obdarila vseh petero sinov Šubićevih, odmerjen je bil njemu takorekoč v najstarih talentih, kateri so se mu pri veleugodnem sorazmerji telesnih in duševnih vrlin njegovih združili v občudljivo genialnost. Da! Jurij Šubić ni bil samo izreden od Boga podarjen umetniški talent, kakor njegov brat Janez, temveč fenomenalen veleum, genij, kakeršni se v toli majhnem narodu ne porajajo baš vsako stotletje. Kdor se hoče o tem prepričati, naj primerja v Ljubljanskem muzeji Janezovo „Karniolijo“ v vestibulu z alegorijami Jurijeve gori v stolbišči!

Kakor vsak pravi genij, delal je naš Jurij Šubić

kaj lehkó, malone brez vsacega truda. On ni „tuhtal“ in vzdihoval po cele noči ob spočetju kake nove slike, temveč nje ideja prišla mu je sama ob sebi, kar nenadejano in bliskoma kakor v sanji. In on tudi ni posedal „od zore do mraka“ pred slikarskim stojalom svojim: ko ga je obšla umetniška inspiracija bodisi v veselem krogu prijateljev ali po noči v postelji, ustal je in hajdi na delo, katero mu je v takšnih trenutkih kar vidno raslo izpod blagoslovljenega kista.

Bil je ranjki Jurij Šubić strokovnjak v vseh predelih svoje umetnosti. Z jednako spretnostjo je izdeloval: bodisi portrete ali žanrske prizore, pokrajinske slike ali takozvana „tihožitja, historijske dogodke ali nabožne legendarne podobe“. In bil je vešč v vsakovrstnih tehniških manirah slikanja ter kós vsem kolorističkim tajnostim. Konceptija posamičnih podob kakor tudi harmonizacija celotnih skupin bila mu je igrača, s predivnim svojim koloritom pa je prekosil vse dosedanje slikarje slovenske. Dasi je pripadal slaviteljem modernega rejalizma francoskega, ohranil si je ipak slikarsko svojo paléto čisto, neoskvirjeno in čarodejni njegov čopič ni zdrsnil nikoli v nižino podle trivijalnosti. Da cerkvenih podob njegovih ne prošinja ista ascetiška

zamaknjenost, kakor jednake proizvode iz srednjega veka, ni kriv on, nego — duh sedanjega časa, kateremu nedostaje zmisla za čelarne prikazni nekdanjega misticizma.

Glavno področje umršega Jurija Šubića, kakor i njegovega brata Janeza, bilo je: zgodovinsko-dekorativno slikarstvo, v katerem je bil dospel že doslej na čudovito visočino mojsterske dovršenosti. In pri svoji mladosti in fenomenalni sposobnosti mogel bi nam ustvariti v teku svojega življenja še marsikakšen občudovanja vreden umotvor, zlasti odslej, ko se je brezvzgedni njegovi genialnosti bila pridružila vztrajajoča možka marljivost! Saj se mu je baš v poslednji dobi odprl čarovit razgled v plodonosno bodočnost! Prijatelj Kees, graščak in mnogostročni milijonar na Saksonskem povabil je bil namreč nedavno našega genialnega umetnika, da mu oslika vse notranje prostore graščine Rašvic pri Lipsiji, katero je nakanil podariti potem svoji nevesti. Tu bi imel slikati najprej glavno dvorano, katera obseza okolu 80 m²; potem še druge sobane in naposled razne portrete itd. Skratka: dela bi bilo vsega vkup najmanje za leto dni in še dlje. Za to bi mu ta veledušni mecen po sklenjeni pogodbi dajal: stanovanje, strežaja,

